

Achtergrondinformatie bij Micro Avontuur Predikanten: Voorbeeldig leiderschap

(Onderstaande is in de zomer verzonden aan alle gemeentepredikanten in een NGK gemeente als onderdeel van een nieuwsbrief)

Sinds 2011 ben ik als toeruster voor kerkenraden en predikanten betrokken de Nederlands Gereformeerde Toerusting. Het afgelopen jaar heb ik rond de 25 gemeentepredikanten uitgebreid gesproken. Doel van deze gesprekken was om te horen hoe het gaat en wat de betreffende predikant mij willen meegeven in het kader van de Permanenten Educatie. Hieronder een korte samenvatting van wat ik heb 'opgehaald' en hoe ik hier tegenaan kijk.

Inhoud van de gesprekken

Er zijn drie onderwerpen die in bijna elk gesprek aan de orde zijn gekomen. Ze staan **vetgedrukt** met daaronder in *cursief* een korte toelichting wat ik hiermee bedoel.

a. Management van de verwachtingen

De verwachtingen t.a.v. predikant zijn hoog. Je bent bij veel zaken betrokken of wordt er bij betrokken. In dit verband wordt meer dan eens het predikantsprofiel genoemd als belemmering omdat deze ondanks alle goede bedoelingen te hoog gegrepen is.

b. Diversiteit in de gemeente

Je kunt dit zien als een concretisering van het voorgaande punt. In de gemeente zijn soms grote verschillen in levensfasen met daarbij behorende behoeften, vragen en emoties. Denk hierbij aan postmoderne zoekers, overbelaste carrièremakers, jongvolwassenen die (academisch) studeren, broeders en zusters met een onwankelbaar geloof, traditionalisten die komen 'omdat ze dat altijd deden', gelovigen die door tegenslagen 'plotseling' de zekerheid van hun geloof zijn verloren, combinaties van eerdergenoemde groepen mensen, enz. Het is een uitdaging om recht te doen aan deze situatie.

c. Geestelijk leiderschap samen met de kerkenraad

Veel aandacht gaat in de kerkenraad en het overleg daaromheen uit naar regelingen en reageren op ontwikkelingen en gebeurtenissen. De predikant is onderdeel van deze dynamiek. Tegelijk is er een verlangen om met deze gang van zaken te breken en samen met de kerkenraad de focus te verleggen naar geestelijk leiderschap. Wat de definitie hiervan is, is overigens niet voor iedereen hetzelfde.

Mijn constatering is dat leiderschap als een rode draad door deze thema's loopt. Daarin zit zowel een gezamenlijke als een persoonlijke component. En het is niet altijd even duidelijk waar de een begint en de ander ophoudt, want ze beïnvloeden elkaar. Iedere predikant heeft hier in meer of minder mate mee te maken.

Reflectie op Permanente Educatie

Bij de start van Permanente Educatie in 2012 hebben we ons de volgende opdracht gegeven:

Permanente Educatie voor predikanten is gericht op het ontwikkelen en versterken van de competenties van de predikant, zoals beschreven in het predikantsprofiel.

Het rapport "Tussen gisteren en morgen" lag hieraan ten grondslag. Geheel in de traditie van de NGK ontwikkelen we zelf zo weinig mogelijk programma's. Alleen wat wij belangrijk vinden en niet elders

verkrijgbaar is, doen we zelf. Het accent ligt bij de PEP binnen de NGK meer op de ontwikkeling en versterking van de persoon en persoonlijke en professionele vaardigheden en minder op de theologisch-academische vorming van de predikant. Daarom is begeleide intervisie en persoonlijke coaching bijv. een onderdeel van ons eigen programma.

Wat mij betreft is er geen reden om iets te wijzigen in deze opdracht en uitgangspunten. Toch hoeft dat niet te betekenen dat we dezelfde dingen blijven doen. Als je doet wat je deed, krijg je wat je kreeg....

Het volgende dringt zich nl. steeds sterker aan mij op. Moeten we, met alles wat we samen hebben geleerd over onze God, over gemeenteopbouw, over samenwerking, over liturgie en kerkvernieuwing en zo veel meer, niet met elkaar constateren dat onze kennis en vaardigheden tekort schieten? Precies zoals gebeurde bij de discipelen die, hoewel door Jezus toegerust en uitgezonden (Lukas 9, 1vv), niet bij machte waren een jongen te bevrijden van demonen. Als ze Jezus vragen waarom het hen niet lukte, is zijn antwoord een pijnlijke confrontatie met henzelf.

- Matteüs 17, 20 : vanwege gebrek aan geloof (NBV), vanwege ongelooft (SV), vanwege kleingelooft (NBG51)
- Matteüs 17, 21 : alleen door bidden en vasten (SV / NBG51)
- Markus 9, 28 : alleen door gebed (NBV), alleen door gebed en vasten (SV), tenzij door gebed (NBG51)

Daarmee bedoel ik geen afbreuk te doen aan de wenselijkheid (noodzaak?) van Permanente Educatie. Het is volgens mij tijd om een ander accent toevoegen aan de Permanente Educatie.

Voorbeeldig leiderschap: Gods verlangen vinden en vermenigvuldigen

In de afgelopen twee jaar heb ik in een heel aantal toerustingsdagen met kerkenraden over geestelijk leiderschap gesproken naar aanleiding van het advies van Jethro aan Mozes. De kern in het advies van Jethro is voor mij, wat er voor Mozes overblijft (Exodus 18, 19-20)

- Volk vertegenwoordigen bij God
- Het volk leren welke weg ze moeten wandelen

Anders gezegd, als leider van het volk wordt Mozes geroepen tot de volgende twee taken:

1. Luisteren

- a. Naar het volk: weten wat daar leeft
- b. Naar God: horen wat Hij te zeggen heeft over de dilemma's van het volk

2. Antwoord geven

- a. Met God in gesprek gaan over wat er onder het volk leeft
- b. Het antwoord van God doorgeven aan het volk
- c. Doen wat God zegt (dabar)

Deze voortdurende beweging van de aarde naar de hemel en terug begint bij Mozes. Maar ze mag daar niet blijven. Het kan niet anders of Mozes moet zijn nieuwe helpers, de hoofdmannen over 1.000, 100, 50 en 10 geleerd hebben Gods wil te begrijpen. Om die reden kwamen de Israëlieten bij Mozes. (zie Ex. 18, 15) Ze wilden weten wat God van hun dilemma vond.

Voor mij is daarmee duidelijk dat op welke plaats in de organisatie je ook zit, dit principe van luisteren en antwoord geven, daarmee een principe is dat voor iedereen geldt. Om te weten wat God ergens van vindt, heb je niet direct je leidinggevende nodig. Jethro laat zien dat we mogen leren zelf

in gesprek met God te gaan. Zoals later de dichter van Ps. 119 het zegt: 'Vertel ik u mijn wegen, dan antwoord u.' (Ps. 119, 26) Via het voorbeeld en onderwijs van Mozes en de hoofdmannen, ontwikkelt het volk zich tot geestelijke volwassenheid. En zo blijven uiteindelijk alleen de belangrijke onderwerpen voor Mozes over. (Ex. 18, 22) Alle andere vragen worden ergens anders beantwoord.

Ik ga een stap verder. Want ergens proef ik in dit principe van luisteren en antwoord geven een verlangen van God zelf. Hij wil een persoonlijk relatie met elke Israëliet, zoals het was toen Hij met de wereld begon. En sinds de komst van Christus en de uitstorting van de Geest is dit verlangen van God nog veel duidelijker zichtbaar. Hij wil in ons hart wonen en Hij wil ons leren denken en handelen vanuit zijn hart. In Jethro's advies hoor het verlangen van God dat wij vanuit zijn bewogenheid in beweging komen.

Het zijn de leiders die laten zien hoe dat werkt. Zij worden geroepen om een voorbeeld te zijn van moedige en doortastende vroomheid. Zij laten zien wat luisteren en antwoorden is en hoe je dat in de praktijk van alle dag doet. Dat is voor mij de essentie van geestelijk leiderschap.

Maak ik de rol van leiders hiermee niet te belangrijk? Word de gemeente hiermee toch weer niet veel te afhankelijk van de leiders? Nee, juist niet. Ik beperk de verantwoordelijkheid van de leiders tot de essentie. Voorbeeldige leiders besturen of organiseren niet, noch passen ze op de winkel of houden ze de kerk draaiend, ze rusten toe, zodat de heiligen geen onmondige kinderen meer zijn die met elke wind meewaaïen. Voorbeeldige leiders concentreren zich op wat God geeft, leren dat ontdekken (allereerst bij zichzelf!) en geven dat door. Dat voorbeeld geeft de navolging die nodig is in de gemeente.

Intermezzo #1

Ik hoop niet dat je in mijn woorden een aanklacht proeft. Zo zijn ze namelijk niet bedoeld. Wel als uitnodiging. Alles wat ik tot op heden heb geschreven, vindt haar oorsprong in een diep verlangen om persoonlijk en als gemeente in beweging te komen vanuit wat God in ons toevertrouwt. Zodat Hij straks tegen ons zeggen kan: "Goed gedaan. Je bent betrouwbaar gebleken in wat ik je in beheer gaf. Wees welkom aan het feestmaal van de Heer."

Intermezzo #2

Ik besef dat mijn woorden ook kunnen worden ervaren als een verdere verzwaring van alle verwachtingen die men heeft van predikanten. Ook hier geldt: zo zijn ze niet bedoeld, maar ik realiseer mij dat dit een risico is van mijn brief. Omdat we uit de organisatiepsychologie weten wat het effect van één of enkele mensen kan zijn op een groep mensen, richt ik mij wel heel bewust op jullie. Niet om jullie last te verzwaren, maar om jullie te ondersteunen.

Aanbod #1 Micro Avontuur Voorbeeldig leiderschap

Ik nodig je uit om met mij tijdens een (lange) wandeldag na te denken over persoonlijk geestelijk leiderschap en vermenigvuldigen van Gods verlangen voor jou en zijn gemeente.

Kijk op de website https://ngk.nl/toerusting/predikanten/ma_voorbeeldig_leiderschap/ voor actuele data en locaties.

Aanbod #2 Heidag met kerkenraad over Voorbeeldig leiderschap

Omdat ik de eenheid in het denken tussen kerkenraad en predikant over leidinggeven wil bevorderen, nodig ik alle kerkenraden uit om met ons een dag na te denken over voorbeeldig leiderschap.

Laat geld geen belemmering zijn! Elke NGK gemeente kan eens per twee jaar gebruik maken van de kortingsregeling. Dat betekent dat 80% van de trainerskosten voor rekening zijn van de NGT (met dank aan de lokale afdracht). Indien een kerkenraad hier gebruik van kan maken, komt dit neer op slechts € 136,- voor de begeleiding van deze dag. Mail voor meer informatie naar toerusting@ngk.nl of bel 085 – 1045 111.

Tenslotte

De kerk is van de Heer. Waar wij van dromen, kunnen we niet bereiken door de dingen goed te doen. Maar we proberen wel de goede dingen te doen. Daarom eindig ik met het gebed uit Psalm 118

*Dit is de dag die de HEER heeft gemaakt,
laten wij juichen en ons verheugen.
HEER, geef ons de overwinning,
HEER geef ons voorspoed.*

Vaya con Dios!

Klaas Quist
zomer 2018